

Drukte van roofvogels bij Slowaaks dorp Nespaly

Hero Moorlag

Enigszins verlaat bezocht de Werkgroep Natuur en Milieu van Stichting Stedenband Hoogeveen-Martin begin augustus 2007 haar project Bescherming Steenarend Grote Fatra in Slowakije. De donaties van onder meer een WRN-lid waren bijzonder welkom en zullen worden gebruikt voor de monitoring en bewaking van steenarenden en slechtvalknesten. Twee hittegolven van boven de 40 graden teisterden Slowakije in de zomer van 2007. Eind juli was een beperkt aantal jonge roofvogels uitgevlogen. Op ons vaste waarnemingspunt, de hoogte bij Nespaly ten zuidoosten van Martin, zagen we op één ochtend zes soorten roofvogels.

Jachtvlucht Steenarend

Voor Slowakije was de regen van 11 en 12 augustus een uitkomst. De temperatuur daalde tot 20 graden. Vooral 12 augustus stortregende het. Op 13 augustus was het droog en als je roofvogels wilt zien, moet je naar hun jachtgebied. Een uitstekende plek is het hoogste punt bij het dorp Nespaly. Vanaf dit punt zie je de bergen van de Kleine Fatra en de Grote Fatra, en je overziet een groot deel van het Turiecdal, jachtgebied van de Steenarend.

Onderweg zien we twee Schreeuwarenden en vijf Torenvalken. Op het hoogste punt nemen we de kijker en zien in de dennen en sparren van het bos tegen de berghelling drie Steenarenden, twee oude en een uitgevlogen jong. De oude vogels stijgen op, schroeven op de thermiek tot hoog in de lucht en verdwijnen in de nevels van het kilometers brede Turiecdal. De jonge vogel blijft achter, maar aan zijn oplettendheid is te zien in welke richting we de ouders moeten zoeken. Hij ziet ze met zijn arendsogen beter dan wij met onze kijker. Boven het dal verschijnen twee Buizerds, cirkelend op de thermiek. Een Havik vliegt over. Boven het dal bij Nespaly zweven twee Slechtvalken bij een rots. Vermoedelijk hebben deze roofvogels al gegeten. Vaak hebben we boven Nespaly een compacte vlucht postduiven gezien. Wellicht hebben de Slechtvalken er een bemachtigd. Plotseling ontdekken we de Steenarenden hoog boven het midden van de Turiecvalei. Schijnbaar doelloos cirkelen ze rond. We houden ze voortdurend in de gaten en zien tot onze verbazing dat de grootste arend, een vrouwtje, de jachtvlucht inzet richting het dorp Nespaly. Onder een hoek van dertig graden glijdt de vogel met half ingetrokken vleugels en grote snelheid naar beneden. Onderweg hebben we bij het dorp twee katten op een akker gezien. Het zal toch niet waar zijn. Zou de arend bij gebrek aan grote prooien als haas en jonge ree een kat slaan? Er zijn bij Nespaly veel glooiingen en heuvels, maar toch we zien de Steenarend achter een bosje vlak bij het dorp neerdalen. De tweede arend volgt. De prooi moet zijn geslagen, want pas na ruim een kwartier vliegen de arenden weer op met volle krop. Waar precies hebben ze de prooi geslagen en wat was hun prooi?

Spoorloos verdwenen

Vanaf de hoogte horen we beide Steenarenden roepen bij hun prooi. Jan de Vries wil ze daar zien en weten welke prooi ze bij het dorp hebben geslagen. Hij rent met camera de heuvels af naar Necpaly. Ik volg hem met de kijker vanaf een uitstekende heuvel naast het dorp. Hij verdwijnt in een hoogopgaand sparrenbosje bij het dorp, maar komt even later terug. Niets gevonden. We nemen de auto en rijden naar de begraafplaats op de berghelling naast het dorp, waar we vanmorgen een kat hebben gezien. Overal zijn hier glooiingen met maïsackers, grasland en boomgaarden. Niets te zien. De grootste roofvogels van Europa en ze verdwijnen spoorloos in dit landschap van heuvels en bosjes. Terug op onze uitkijkpost zien we beide Steenarenden in de lucht, alsof er niets is gebeurd. Ze vliegen richting de bergen van de Grote Fatra. Twee Slechtvalken voelen zich blijkbaar bedreigd. Ze beginnen rond de arenden te cirkelen en we zien dat de valken de arenden af en toe raken. De arenden verdwijnen achter een bergtop. De valken keren naar hun rots terug. Dan horen we plotseling het lage 'ka-ka' van twee Raven. We richten de kijker. In een steile rotswand bevindt zich een nest in een holte. De takken steken uit het nest. De twee raven vliegen voor het nest en hun gedrag lijkt op een verlate balts. Soms verdwijnen ze in de holte, maar blijven roepen. Het 'ka-ka' weerkaats tegen de rotswand. Ook deze grote zwarte vogels verdwijnen even later in het bos. Zonder kijker of telescoop begin je hier niets. De afstanden zijn groot en het terrein heel anders dan in het vlakke Holland. Zelfs de grootste vogels kunnen hier spoorloos verdwijnen.

Necpaly gezien vanaf het hoogste punt bij het dorp. Rechts onder sloeg de Steenarend een prooi (Hero Moorlag). *View of Necpaly, seen from the highest point near the village; a Golden Eagle captured a prey in the right hand corner.*

Notenkrakers

Roofvogels zijn niet de enige vogels die je vanaf het hoogste punt bij Necpaly kunt waarnemen. In augustus komt de trek van veldleeuweriken en putters opgang. We zien ze in groepjes in het veld. De Zomertortel heeft duidelijk nog jongen. Regelmatig jakkert hij vanuit het Turiecdal naar het bergbos, steeds dezelfde route kiezend. Wat kan deze duif snel vliegen. Maar wat wil je met Slechtvalken in de buurt. Op kleine rotsen die uit het grasland steken zitten Zwarte Roodstaarten met hun jongen. Bij ons een vogel in de bouw, in Slowakije echt een rotsvogel. Op de sleedoorns en wilde rozen zitten jonge vliegvlugge Grauwe Klauwieren te wachten tot ze worden gevoerd. De volwassen mannetjes zijn snel te herkennen aan hun leigrijze kop met zwarte oogstreep. Ze vangen insecten als sprinkhanen en kevers. Notenkrakers kondigen hun komst aan met een scherp 'kror-kror'. Ze komen uit het grote Turiecdal, vliegen gaaiachtig langs het dorp en strijken op de top van een spar neer. Daar is hun gespikkeld verenkleed goed te zien en ook de zware snavel. In Slowakije is de Notenkraker broedvogel van naaldbossen. Bij Necpaly kwamen om het uur enkele Notenkrakers over. Wat (roof)vogels betreft was augustus voor de werkgroep een topper. Een welkome onderbreking van de onderhandelingen over de besteding van donaties, de organisatie van nestbewaking en de besprekingen over de veranderingen op het gebied van natuur en milieu nu Slowakije tot de Europese Unie is toegetreden.

Adres: De Aak 108, 7908 EK Hoogeveen.